

תמצית הפרשה

פרשת כי תבוא

בפרשה זו מלמד משה את ישראל עוד מעט מצוות בענייני ביכורים וידידי מעשרות, ואח"כ עובר משה רבינו לכריתת ברית בין ישראל לקב"ה, ומפרט להם את סדר קריאת הברכות והקללות בהר גריזים והר עיבל, ומזהיר אותם שיקבלו את חיוב קיום התורה באופן שאם יקיימוה יתברכו בברכות רבות, ואם לא יקיימוה יתקללו בקללות רבות (ומפרט צ"ח קללות, וכתבו הרמב"ן ועוד ראשונים שקללות אלו התקיימו בזמן חורבן בית שני, בשונה מהקללות של פרשת בחוקותי שהתקיימו בזמן חורבן בית ראשון, וכתב הרמב"ן שעיקר הקללות שבפרשה זו הם לתקופת חורבן בית שני, ובאותם דורות רצו הגויים להשמידנו לגמרי, אבל אחרי היותנו בגלות בארצות אויבינו, לא נתקללו מעשה ידינו ולא אלפינו ועשרות צאננו ולא כרמינו וזיתינו ואשר נזרע בשדה, אבל אנחנו בארצות כשאר העמים יושבי הארץ ההיא, או בטוב מהם שרחמיו עלינו, כי ישיבתנו בגלות היא בהבטחה שאמר לנו "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ד' אלוהיהם").

ואיתא בגמרא (גיטין ס:): 'כתיב (בפרשתינו) "כתוב לך את הדברים האלה" וכתב "כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל", הא כיצד, דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומן על פה, דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומן בכתב. דבי רבי ישמעאל תנא, "אלה" - אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות, אמר רבי יוחנן לא כרת הקדוש ברוך הוא ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה, שנאמר "כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל".

ביכורים - מי שגדלו בשדהו פירות, צריך לשים את הפירות שביכרו בכלי ולהביאם לביהמ"ק, ולהודות לקב"ה על חסדיו בהצלת יעקב מלבן, ביציאת מצרים, ובירושת הארץ.

ביעור מעשרות - אחרי שמסיים לתת את המעשרות לעניים בשנה השלישית, צריך לבער את המעשרות, להתוודות ולומר ביערתי הקודש מן הבית וכו'.

ישראל יחדו את שם ד', וד' מייחד את ישראל ונותנם עליונים על כל הגויים.

הקמת האבנים - בבוא ישראל לארץ ישראל צריך לקחת אבנים גדולות ולכתוב עליהם את כל התורה, ולבנות מזבח בהר עיבל ולהקריב עליו קרבנות.

סדר הברכה והקללה - משה לימד את בני ישראל את סדר הברכה והקללה בהר גריזים והר עיבל, המברכים יעמדו על הר גריזים, והם שמעון ולוי יהודה ויששכר יוסף ובנימין, והמקללים יעמדו על הר עיבל, והם ראובן גד ואשר זבולון דן ונפתלי, הלויים יאמרו את הברכות והקללות.

האזורים - עושה פסל ומסכה, מקלה אביו ואמו, מסיג גבול רעהו, משגה עוור בדרך, מטה משפט גר יתום ואלמנה, שוכב עם אשת אביו או עם בהמה או עם אחותו או עם חותנתו, מכה רעהו בסתר, לוקח שוחד, אשר לא יקים את דברי התורה הזאת.

כריתת הברית בארץ מואב על קיום התורה

הברכות - אם ישראל יקיימו את המצוות יתברכו בברכות רבות, בעיר ובשדה בבואם ובצאתם, בניהם יבולם ובהמתם, וינצחו במלחמה, ויראו כל העמים שד' בחר בהם, וישארו בארץ ישראל ויהיה בה גשמים בעיתם, וילוו לאחרים ולא ילכו מאחריהם.

הקללות - אם לא יקיימו את המצוות יתקללו בקללות רבות, בעיר ובשדה בבואם ובצאתם, בניהם יבולם ובהמתם יקוללו, יחלו במחלות רבות, ולא יהיה גשם, ינוצחו במלחמות, יקחו את נשיהם ובהמתם ויבולם, יאבדו מהארץ, ילכו לגוי שאינם מכירים, ויהיו למשל ולשנינה, ילכו מאחריהם ולא ילכו לאחרים, יעבדו את אויביהם, יאכלו בשר בניהם, ישארו מתי מעט, תחת אשר לא עבדו את ד' בשמחה יעבדו את אויביהם.

משה אמר לישראל שהם ראו את כל הניסים ביציאת מצרים ובמדבר ובכיבוש ארץ סיחון ועוג, וישמרו את הברית הזאת ובזה יצליחו בכל מעשיהם.

הפטרה - לעתיד לבוא יהיה קיבוץ גלויות, וכבוד ד' יזרח על ירושלים ויהיה בה עושר גדול וישראל יחיו בה בגאון ובבטחון ויתרבו בה, וכולם יהיו צדיקים, וד' יהיה להם לאור עולם, והגויים ילכו לאורם של ישראל וישרתו ויביאו להם מנחה ויבנו את חומות ירושלים.